

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 Din, za 1/2 leta 90 Din, za 1/4 leta 45 Din, mesečno 15 Din; za inozemstvo: 210 Din. — Plačila in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani v Gregorčičevi ulici 23. — Rokopisov ne vračamo. — Račun pri pošti hranilnici v Ljubljani št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Izhaja vsak torek, četrtek in soboto

Liubliana, torek 28. aprila 1936

Cena posameznih števil 1'50

Več paznje zasebni iniciativi

Kakor je nad vse živale vredno, če se skuša z javnimi krediti izvesti razna javna dela, tako pa je vendar treba tudi omeniti, da se samo z javnimi deli ne more gradbeno delavnost oživeti v zadostni meri. V ta namen je treba v prav izdatni meri pritegniti tudi zasebno iniciativo, ki more za oživljenje gradbene delavnosti storiti celo več kakor pa se more doseči pri znani suši v javnih blagajnah.

Če pogledamo proračune države in samoupravnih teles, pa žal nikjer ni vidno prizadevanje, da se za oživljenje gradbene delavnosti angažira tudi zasebna iniciativa. Nasprotno bi morali celo konstatirati, da se z raznimi davčnimi poviškami ta gradbeno delavnost celo zavira. Samo pogledmo malo položaj onih ljudi, ki so tvegali svoje zadnje prihranke za zgraditev novih hiš. Večinoma ni imel nobeden njih dovolj lastnega denarja, temveč je moral vsak najeti tudi posojilo. Pač pa je imel vsak toliko lastnega denarja in toliko rednih dohodkov, da je bil njegov odplačilni načrt popolnoma realen in zanesljiv. Po vrsti pa so prišli nanj udarci, ki so ta načrt popolnoma ovrgli in vsako leto je prineslo lastniku nove hiše nova bremena. Čez noč je padla davčna oprostitvev hiš, prišlo je znižanje plač, zamrzovanje vlog in padec zemljiške rente, a znižale so se tudi najemnine in s tem donos hiš. Tako je moral plačevati lastnik nove hiše vedno več, čeprav so bili njegovi dohodki vedno manjši. Cela vrsta njih je zato zašla v težko nesrečo in mnogi so bili ob svoje nekdanje prihranke in ob hišo. Narodno premoženje se je tako prav znatno znižalo.

Letos so doživeli lastniki novih hiš v Ljubljani še novo presenečenje. Zvišana jim je bila vodarina in kanalska pristojbina, da bodo še težje, če bodo sploh mogli, odplačevali svoje dolgeve. Samo naravna posledica vseh teh presenečenj je, da si nihče več ne bo upal zidati hišo, razen če ima toliko denarja, da more sam plačati vse gradbene stroške in da mu je gradnja hiše le zadnje sredstvo, da denar kolikor toliko varno naloži. Samo z begom kapitala v nepremičnine pa se ne more oživeti nobena gradbeno delavnost.

Treba pa je samo pogledati v okolico periferije naših večjih mest in takoj se vidi, kako je vsa povojna gradbeno delavnost živeča v prvi vrsti od hiš, ki so jih zidali ti mali ljudje s svojimi prihranki in potrebnimi dodatnimi posojili. Celi novi deli mest so na ta način nastali in dostikrat se je vsa gradbeno delavnost omejevala sploh samo na te stanovanjske hiše. Če ta gradbeno delavnost preneha, potem javna dela niti zdaleka ne bodo mogla zamašiti te vrzeli. Pa tudi ne glede na to ne morejo javna dela, ki se omejujejo v glavnem na ceste, železnice in mostove, zaposliti tako množino obrtnikov kakor pa gradnje hiš. Vzrok več, da je treba napeti vse sile, da se dvigne gradbeno delavnost tako z javnimi deli ko po zaslugi zasebne iniciative.

V drugih državah je bilo podanih že dovolj primerov, kako je mogoče dvigniti zasebno iniciativo za oživljenje gradbenih del, ne da bi morala država direktno subvencionirati to delavnost. Ni treba nič drugega, ko tem vzgledom sle-

diti in tudi pri nas se bo vzbudila volja zasebnikov za gradbeno delavnost, kakor se je povsod drugod. Toda vsaj nekaj razumevanja za potrebe zasebne iniciative je treba pokazati. Niti tega znaka pa ne moremo doživeti.

Kredit za gradbena dela je tako visok, kakor je bil, s trošarino na cement se je vsa gradbeno delavnost podražila, s povišanjem davčnih bremen pa znižala eventualna rentabilnost novih hiš na ta minimum, da vsak prav resno tvega svoje premoženje, kdor bi ga investiral v nove hiše. In tako je zasebna iniciativa ob strani, javna dela, ki se izvajajo iz javnih sredstev pa so tako nezadostna, da so le kaplja v morje brezposelnosti. Ker pa poleg tega ni nobene

jasnosti glede naše državne gospodarske politike in mora biti zato vsak podjetnik vsak hip pripravljen, da nenaden nov predpis ovrže vso njegovo kalkulacijo, ni seveda niti misliti na to, da bi se zasebni kapital upal tudi večjih poslov. Tako vsi vemo, da bi se mogla v Jugoslaviji še marsikatera investicija zelo dobro rentirati, a ljudje se boje, da bi jih premalo preudarna davčna politika ali nepričakovani uvozni predpisi že prvo leto uničili.

Nič teh nevarnosti pa ni za tuji kapital, ki je ali pod zaščito tujih sil ali pa tako dobro z raznimi provizijami zasidran v nekih pisarnah, da njegova rentabilnost ni niti trenutek v nevarnosti. Zato tudi vidimo, da pri nas investirajo

v podjetja le še tuji in da se širijo ter večajo le še tuja podjetja, ta pa v naravnost ostrašujočem tempu. Vsak dan je manj Jugoslavije naše! Vsak dan je tuje gospodarstvo več zakladov naše zemlje.

Domača zasebna iniciativa se ubija, tuja se pospešuje, vsi sloji, ki so zbiratelji našega kapitala so pritisknjeni, dočim je veliki tuji kapital favoriziran na vseh koncih in krajih. Tako je onemogočen vsak nastanek domačega kapitala in zato je vsak dan naša gospodarska pozicija slabotnejša in obupnejša.

Ali res že ne bomo spoznali vse obupno žalostne resnice, ki je v tem stanju? Ali bomo še naprej čisto slepi drveli v prepad?

Naši odnošaji s Francijo Znova francoske ugodnosti za avstrijski les

Francoska vlada je s 1. aprilom zopet obnovila direktno tarifo za prevoz avstrijskega rezanega lesa v Francijo in je s tem znova dovoljena za avstrijski les nižja tarifa ko za jugoslovanski. Poleg tega pa velja za avstrijski les še nadalje nižja carina ko za jugoslovanski.

Ukrep francoske vlade ni povzročil med našimi lesnimi krogi samo iznenadenja, temveč tudi največje ogorčenje. In to popolnoma naravno. Tudi francoska vlada ve, da je Jugoslavija zašla v največjo gospodarsko stisko, ker je iz zvestobe do kolektivne varnosti, ki jo najbolj propagira baš Francija, začela izvajati sankcije proti Italiji. Prav tako dobro ve francoska vlada, da je Avstrija med tistimi redkimi državami, ki sankcij ne izvajajo in ki jih je zato Italija bogato nagradila z raznimi prevoznimi in carinskimi olajšavami.

Francoska vlada ve torej prav dobro, da je Avstrija že nagajena, ker se je poživljala na Zvezo narodov in kolektivno varnost, Jugoslavija pa je udarjena, ker je ostala zvesta Zvezi narodov in solidarnosti v njej včlanjenih držav. Kljub temu pa sedaj še francoska vlada nagaja Avstrijo in otežkočuje jugoslovanski izvoz lesa v Francijo.

Vrhu vsega pa je Jugoslavija še zaveznica Francije, dočim Avstrija nikdar ne prikriva, da je orientirana drugače, a tudi to dejstvo je sedaj zopet prezrla francoska vlada in prezrla interese svojega zaveznika v korist države, ki je v drugem taboru.

Ni prvič, da postavlja francoska vlada s svojim nepojmljivim omalovaževanjem interesov zavezniške države to zavezništvo v največjo preizkušnjo. Če je bilo dosedaj mogoče zaradi jugoslovanskega idealizma in že prirojene zvestobe do njegovih mednarodnih obveznosti ta razočaranja premagati, pa naj francoska vlada ne misli, da bo to mogoče tudi v bodoče. Vsaka reč ima svoje meje in tudi potrditljivost jugoslovanskega naroda ni brezkončna. Vedno in vedno ponavljajoče se razočaranje mora končno omajati tudi tradicionalno in nekdanje tako svetlo prijateljstvo s francoskim narodom. A le in edino po krivdi francoske vlade!

Če ima že francoska vlada to nepojmljivo slabost, da misli, da mora biti protektor Avstrije tudi brez ozira na politične ekstrature

te države, potem naj že dovoli Avstriji razne ugodnosti. Toda pri tem naj ne pozabi, da mora vsaj iste ugodnosti dovoliti tudi svoji jugoslovanski zaveznici, ker bili bi pred vsem svetom osmešeni, če bi od zavezniške Francije ne mogli doseči niti tega, kar morejo doseči od nje države, ki branijo drugo politiko ko francoska vlada. Ne gre zato le za naše gospodarske interese, temveč tudi za našo čast. Glede te pa je bil jugoslovanski narod vedno občutljiv.

V interesu ohranitve francosko-jugoslovanskega prijateljstva moramo zato protestirati proti temu krivičnemu, nerazsodnemu in pristranskemu postopanju francoske vlade, da dovoljuje Avstriji večje

ugodnosti ko nam. Naš protest je tem bolj utemeljen, ker uživa pri nas francoski kapital (borski rudnik) velikanske ugodnosti in ker je tudi francoski izvoz v našo državo neprimerno večji ko naš izvoz v Francijo.

Iz političnih in gospodarskih razlogov bi morala torej Francija dovoljevati nam vsaj te ugodnosti ko Avstriji. Če tega ne stori, temveč daje prednost Avstriji, potem iz tega nujno sledi samo dvoje: ali da ni interesirana na našem zavezništvu ali pa da nas smatra za inferiorne!

V enem ko drugem primeru je za nas le ena pot: revizija naših odnošajev do Francije!

Na drugi kongres jugoslovanskega trgovstva!

Kakor smo že javili, je Centralno predstavništvo zvez trgovskih združenj kraljevine Jugoslavije na svoji seji dne 29. februarja v Splitu sklenilo, da bo drugi kongres trgovcev iz vse Jugoslavije v dneh od 16. do 18. maja v Beogradu.

Na tem kongresu hočejo povedati trgovci Jugoslavije o vseh aktualnih gospodarskih vprašanjih svojo besedo ter nastopiti z vso odločnostjo v zaščito svojih interesov. Kongres bo istočasno tudi velika manifestacija stanovske zavednosti in zato morajo biti na kongresu zastopani vsi trgovci Jugoslavije. Vsi, ki se nameravajo udeležiti kongresa, naj to sporoče svojim združenjem!

Trgovina je ogrožena na vseh straneh, da so trgovske množice že pred popolnim propadanjem. Zato bo beograjski drugi kongres jugoslovanskega trgovstva največjega pomena za vse trgovstvo. Na kongresu se bo z mogočno besedo povedalo, kaj je treba ukreniti v zaščito in v rešitev onega, kar se še more rešiti!

Zato je dolžnost vseh združenj trgovcev, da na vsak način pošljejo na kongres svoje delegate ter da se ga udeležijo s čim večjim številom svojega članstva.

Naše geslo je zato: Vsi na kongres!

Ugodnosti za udeležence kongresa

Na prošnjo Centralnega predstavništva zvez trgovskih združenj

je prometni minister s svojim odlokom z dne 17. aprila 1936, št. 6892, dovolil polovično vožnjo na državnih železnicah vsem trgovcem, ki se udeležijo drugega kongresa jugoslovanskih trgovcev v Beogradu v dneh od 16. do 18. maja.

Trgovci in udeleženci kongresa kupijo na odhodnih železniških postajah celo karto za pot v Beograd in železniško legitimacijo. Kupljena cela karta pa bo potem veljala tudi za povratek proti potrdilu predsedništva kongresa na kupljeni železniški legitimaciji, da so se udeležili kongresa.

Ta ugodnost velja od 13. do 21. maja za II. in III. razred brzovlakov in potniških vlakov.

Prav tako je dovolila direkcija rečne plovbe polovično vožnjo v I. in II. razredu na državnih ladjah. Tudi v tem primeru je treba kupiti pri odhodu celo karto in legitimacijo za polovično vožnjo.

Podrobna navodila za kongres

bodo objavili stanovski listi pravočasno. Tudi pristojna združenja in zveze bodo udeležence pravočasno obvestile o vseh podrobnostih, ki so važne za udeležence kongresa.

Ponavljamo: Naše geslo je: Vsi na kongres!

Širite »Trgovski list«!

Roistni dan kneza namestnika Pavla

Danes v torek praznuje knez-namestnik Pavle v krogu svoje srečne rodbine svoj 43. rojstni dan.

Dokler ga še ni usoda poklicala na njegovo sedanje visoko mesto, je bil znan širši jugoslovanski javnosti le po tem, da je bil protektor lepih umetnosti, da je vodil in organiziral Rdeči križ in da je bil zaupnik blagopokojnega kralja. Baš zato je tudi jugoslovanska javnost po strašni marsejski katastrofi z vsem zaupanjem pozdravila kneza-namestnika Pavla na njegovem visokem mestu v trdni veri in prepričanju, da bo vodil Jugoslavijo v duhu in po volji blagopokojnega kralja.

In v tej veri jugoslovanska javnost ni bila varana. Zato zaupa knezu-namestniku Pavlu še z večjim srcem in še z večjo vero. Zato pa je tudi njegov rojstni dan praznik za jugoslovansko javnost, ker ta dan znova poudarja, da je jugoslovanski narod nerazdružljivo zvezan s svojo narodno dinastijo.

Zivel knez-namestnik Pavle!
Zivel kralj Peter II!
Zivela dinastija Karadjordjevičev!

Vedno manjša zaposlenost v slovenski lesni stroki

Opozorili smo že, da bi mogel kdo sklepati iz izkazov OUZD o gibanju njegovih zavarovancev, da se je zaposlitev v slovenski lesni stroki kljub sankcijam povečala. Beograjsko »Narodno blagostanje« tudi marljivo izkorišča podatke OUZD za svojo trditve, da je Slovenija gospodarsko še vedno na boljšem od drugih pokrajin. Da pa to mnenje ne drži, je sedaj dokazal gospodarski urednik »Jutra«, ki je na podlagi uradnih podatkov navedel stanje zaposlenega delavstva v lesni stroki v Sloveniji in v vsej državi. Po teh podatkih je bilo zaposlenih v lesni stroki v januarju

	v Sloveniji	v vsej državi
1933	9.037	38.357
1935	8.606	42.411
1936	7.891	49.042

V Sloveniji torej število delavcev stalno pada in se je znižalo od januarja 1933 za 13 odstotkov, v vsej državi pa število zaposlenega delavstva stalno raste in se je povečalo že za 28 odstotkov ali za 10.685 delavcev.

Znaten padec naših terjatev proti Nemčiji

Po izkazu Narodne banke z dne 22. t. m. se je v času od 15. do 22. t. m. znižal naš aktivni saldo proti Nemčiji za 25,5 na 448,4 milijona Din. Zadnje izplačilo je bilo izvršeno na avizo z dne 20. julija 1935. Naš saldo se je deloma zmanjšal zaradi večjega uvoza iz Nemčije, deloma pa je v zvezi z uredbo o uvedbi kontrole glede plačevanja iz Nemčije in Francije uvoženega blaga.

Stanje naših terjatev proti Italiji se je zmanjšalo na 153,4 milijona Din.

Stanje naših terjatev proti Bolgarski je ostalo skoraj neizpremenjeno in znaša 770.000 Din. Na plačila je treba čakati približno 65 dni.

Naš saldo v klirinškem prometu s Turčijo se je dvignil na 2,3 milijona Din in morajo čakati izvozniki na plačilo 80 dni.

† Josip Šušteršič

V starosti 64 let je umrl za rakom veletrgovec in posestnik Josip Šušteršič iz Seničice pri Medvodah.

Pokojnik je bil skozi 9 let član nadzorstva ljubljanskega okoliškega združenja ter se vedno s prvim veseljem zavednega trgovca posvečal napredku slovenskega trgovanja in slovenskega gospodarstva. Še 15. febr. se je udeležil skupne seje nadzorstva in uprave in njegova vedno preudarna in tehtna beseda se je tudi še na tej seji uveljavila. Med vsemi svojimi stanovskimi tovariši je užival vedno največji ugled in spoštovanje in samo nekaj več takšnih mož, kakor je bil pokojni Šušteršič, pa bi se tudi naše gospodarstvo močnejše uveljavilo.

A tudi v javnem življenju je postavil pokojnik svojega moža. Že l. 1914. je bil prvič izvoljen za župana občine v Medvodah ter ostal na tem mestu z malimi presledki do svoje smrti.

V zasebnem življenju je bil pokojnik znan po svojem dobrem in plemenitem značaju. Njegova levica je bila vedno odprta, a da za to ni vedela desnica, kakor je pravilo prave dobrosrčnosti.

Iskrena in globoka žalost je zato zavladala med vsemi njegovimi stanovskimi tovariši in med vsemi njegovimi številnimi in udanimi znanci, ko je prišla vest o njegovi smrti.

Bodi ohranjen zvestemu in zaslužnemu delavcu za napredek našega gospodarstva svetel spomin! Zalujočim naše iskreno sožalje!

Pogreb pokojnika bo danes v torek ob pol 17. iz hiše žalosti v Seničici štev. 1 na pokopališču v Preski pri Medvodah.

Občinske tiskovine niso monopol državne tiskarne

Poročali smo že, da si je država tiskarna v Beogradu čisto svojevoljno dovolila okrožnico na občine, da morajo naročevati vse občinske tiskovine samo pri njej, ker da ima ona monopol na te tiskovine.

Zbornice so nato zahtevale od resornih ministrstev, da se takoj izda uradna izjava, da državna tiskarna ni bila upravičena do te okrožnice, ker je ta okrožnica popolnoma nezakonita. Sedaj je sporočilo trgovinsko ministrstvo vsem zbornicam, da je bil poslan vsem banskim upravam razpis, da je bila okrožnica državne tiskarne protizakonita, ker ni niti najmanjše zakonske podlage za tak monopol. Tudi zakon o državnih monopolih ne predvideva monopolizacije uradnih obrazcev in tiskovin.

Iz te izjave trgovinskega ministrstva jasno sledi, da morejo vse občine naročevati tiskovine pri zasebnih tiskarnah in da morajo paziti le na to, da so te tiskovine v skladu s predpisanimi obrazci.

Vendar pa bi si dovolili v zvezi z vsem še vprašanje, če je bil dotični, ki je zakrivil protizakonito okrožnico državne tiskarne, tudi pošklican na odgovornost ali ne!

Plačevanje prevoznih stroškov za uvoženo blago

S sklepom finančnega ministra z dne 31. decembra 1931 je bilo določeno, da se morejo za plačevanje prevoznih stroškov prodajati plačilna sredstva na podlagi tovornih listov, in sicer v valuti države, v kateri naj se ti stroški plačajo.

Na predlog Narodne banke pa je sedaj izdal finančni minister sklep, da se mora urediti plačevanje prevoznih stroškov na naslednji način:

Za plačilo prevoza uvoženega ali izvoženega blaga se morejo prodajati tuja plačilna sredstva na podlagi pravih dokumentov, to

je tovornih listov (konosmanov) z obračuni špediterjev. Točnost in verodostojnost špediterških računov mora potrditi ona tvrdka, ki po pooblaščenem zavodu plača prevoz.

Prevoz se ne more plačati s svojimi (zlatimi) devizami za

blago, ki se uvozi iz klirinške države ali ki se izvozi v klirinško državo.

Plačevanje prevoza za blago iz ali v države, s katerimi se plačilni promet razvija s kliringom, zasebnim ali na podlagi posebnih kompenzacijskih pogodb, se mora iz-

vršiti na isti način kakor samo plačilo blaga, v kolikor ni s posebnimi odredbami drugače predpisano.

V izjemnih primerih se more izvrševati plačilo prevoza na drug način samo z dovoljenjem Narodne banke.

Stanje evropskega gospodarstva v letu 1935.

Iz poročila ljubljanskega borznega sveta

Za občni zbor Ljubljanske borze za blago in vrednote je izdelal borzni svet zanimivo in izčrpno poročilo o stanju evropskega gospodarstva ter o poslovanju borze. Za danes objavljamo iz tega tako aktualnega poročila posnetek iz uvoda, ki podaja analizo evropskega gospodarstva v preteklem letu.

Poročilo uvodoma konstatira, da se je žal pesimizem, ki ga je pred enim letom izrazil borzni svet v svojem poročilu, izkazal kot čisto upravičen. Razen oboroževalne industrije so skoraj vse druge gospodarske panoge prav občutno nazadovale. Agrarne države so trpele od avtarkličnih stremiljenj svojih dotedanjih odjemalcev, ki so se skušale agrarno osamosvojiti. Agrarne države pa, ki so se nato skušale industrijsko osamosvojiti, so potem teže spravile na tuje trge svoje agrarne proizvode in surovine. Kaj nam prinese prihodnje leto, ni mogoče reči, vendar pa se zlasti Podonavju ne obljublja nič dobrega.

Izmed redkih držav, ki je tudi lansko leto gospodarsko uspešno prebrodila, je

Anglija

Čeprav nima stabilizirane valute, — a morda prav zato — je zbral britanski imperij naravnost ogromne kapitale, da je imel že resne skrbi, kam naložiti ves ta denar. Le malo kapitala pa je naložil London v tujini, dokaz, kako pesimistično presoja mednarodni položaj. Kljub sankcijam proti Italiji je bila britanska industrija dobro zaposlena, bogati izravnalni fond pa je uspešno reguliral finančni trg. Skandinavske države, ki pripadajo »sterilinskemu bloku«, so bile po zaslugi angleških investicij obvarovane pred udarci krize, kar velja zlasti za njih lesno industrijo.

Franciji, voditeljici zlatega bloka,

tudi lani ni bilo prizanešeno. Kljub vsemu naporu ni mogla preprečiti milijardnega odliva zlata v tujino. Situacija je zaradi tega odliva postala že tako resna, da je priskočila Franciji na pomoč Anglija, ki je sicer finančna konkurentka Francije. Še vedno pa je kritje francoskega franka na zavidno visoki višini, več skrbi pa povzroča državni milijardni primanjkljaj.

Tudi Švica preživlja težke težave, čeprav je njena Narodna banka na solidnih nogah. Značilno za vse države z zlato veljavo je, da so njih emisijske banke v naravnost izvrstnem stanju, da pa je kljub temu gospodarsko stanje njih držav obupno. Visoka vrednost šv. franka je znižala švicarski izvoz in priliv tujcev.

Italija

prav za prav ne spada več med države z zlato valuto. Zaradi pred dvema letoma uvedenih deviznih omejitev je v čisto posebnem položaju. Še v mnogo težjem položaju pa se nahaja sedaj po uvedbi sankcij. Poleg tega je nesporno, da bodo izdatki, ki jih ima Italija zaradi afriške vojne še za dolgo dobo let morili italijansko gospodarstvo, čeprav se to vedno bolj koncentrirajo v državnih rokah.

Verjetno pa je, da bodo imele od tega škodo tudi države, ki so bile do sankcij njene najbolj naravne dobaviteljce, zlasti pa Jugoslavija.

Iz zlatega bloka je lani izstopila Belgija, ki je razvrednotila belgo za 28%. Ni pa Belgija s tem dosegla pričakovanih uspehov, ker je devalvacija vplivala tudi na notranji trg, podražila življenje, povzročila mezdná gibanja in bodo morali zaradi tega zvišati najbrže tudi uradniške plače.

Popolno svojevrstno sliko nudi Nemčija.

Njeno gospodarstvo se razvija v znamenju osamosvojitve, zatiranja brezposelnosti z velikimi javnimi deli in z nekakim finančnim dumpingom pri izvozu svojih industrijskih izdelkov. Če se bo to izkazalo uspešno, se bo videlo šele v bodočnosti.

Vrednost marke pada stalno. Oficialna vrednost marke je samo fiktivna, ker »prostiti« mark v resnici ni. Vezane marke pa padajo stalno. Tako je notirala registrska marka za ultimo december 1934 85, za medio december 1935 pa samo 66, kreditna vezana marka je nazadovala v istem času od 60,5—62,5 na 43,5, efektivna vezana marka pa od 48—50 na 29.

Podonavje

Ne političnega ne gospodarskega soglasja ni bilo mogoče doseči v Podonavju, ki se dejansko omejuje na Avstrijo in Madjarsko. Zapletenost vsega podonavskega problema se lani ni zmanjšala, temveč še povečala. Za nas je stanje še posebno neugodno zato, ker smo bili pasivni tako z Romunijo kot s Češkoslovaško. S prvo za približno 10 milijonov Din, z drugo za 121 milijonov in je naša pasivnost s Češkoslovaško že konstantna.

Ugodnejše so naše razmere z balkanskimi državami ter smo bili aktivni tako z Bolgarsko kot s Turčijo, čeprav le v skromnem obsegu. Upati pa je, da se bodo gospodarski odnosi med balkanskimi državami še povečali.

Napori sovjetske Rusije,

da se s petletko osamosvoji od uvoza industrijskih izdelkov, so se več ali manj posrečili. Zato je omejila izvoz najpotrebnejših življenjskih potrebščin, s katerimi je preje plačevala uvoz blaga. Svetovna industrija je zaradi izgube sovjetskega trga precej udarjena.

Ekspanzija Japonske

vznemirja tako evropski kot ameriški kapital. Nevarnost je, da bo Japonska popolnoma izrinila tuji kapital iz pokrajin, ki jih je okupirala. Ameriška javnost zato večkrat svari pred japonsko nevarnostjo, a oficijalne Amerike ta opozorila ne razburjajo. Amerika se je zaprla sama vase in je gluha za vsako mednarodno gospodarsko sodelovanje. Svoje gospodarske težave hoče rešiti čisto na svojevrsten način s tem, da izpremeni družabno lice. Zaradi odpora domačega kapitala in ogromnega števila brezposelnih pa Rooseveltove reforme še niso dosegle pravega uspeha. Zaradi forsiranja javnih del so narasli ameriški državni dolgi od 21 na 30 milijard dolarjev. Čeprav je ameriška

konjunktura le bolj navidezna, pa je dolar ustaljen in zato priliv tuje zlate v Ameriko stalno ogromen. Odkar je dosežena stabilnost dolarja, je bilo uvoženo zlato v Ameriko za tri milijarde dolarjev.

Jugoslavija

Državni dohodki Jugoslavije so v primeri z letom 1931. v stalnem padanju in so se lani znižali za 1.245 milijonov Din ali za 10,3%. Direktni davki so se povečali za 324 na 2.095 milijonov, indirektni pa so padli za 709 na 2.404 milijone. Monopoli so padli za 317 na 1.881, dohodki drž. podjetij pa za 556 na 3.046 milijonov Din. Ugodno je vplivalo na gospodarstvo, ker je Narodna banka znižala svoje obrestno mero, in sicer eskontno od 6 in pol na 5%, kar je imelo za posledico, da so tudi zasebni zavodi svojim dolžnikom nekoliko znižali obrestno mero.

Vrednost dinarja je ostala v Curihi neizpremenjena. Ponovno se je z odločilnega mesta naglasilo, da se bo vrednost dinarja ohranila neizpremenjena. Obtok bankovcev je sicer v letu 1935. narasel od 4384 v l. 1934. na 4890, bil pa je še vedno za 282 milijonov manjši kot v l. 1931. Povečal pa se je istočasno obtok kovanega denarja za 709 na 870 milijonov Din. Vendar pa se je v primeri z l. 1934. obtok kovanega denarja zmanjšal za 124 milijonov dinarjev.

Število konkurzov in prisilnih poravnjav je tudi lani nazadovalo. To nizko število pa nas ne sme zavesti v zmotno mnenje, da se je gospodarsko stanje pridobitnih podjetij izboljšalo. Zmanjšanje je v glavnem posledica dejstva, da so v krizi obstala samo dobro fundirana podjetja.

Naši denarni zavodi se tudi lani niso mogli popraviti. Število zavodov, ki so se zatekli pod zaščito, stalno raste.

Naša industrija je v glavnem obdržala svoje pozicije ter jih deloma celo izboljšala, kakor dokazuje dvig uvoženih predmetov za predelavo. Povečalo se je tudi število zaposlenih delavcev v industriji, a prav tako tudi število brezposelnih, kar je dokaz, da industrija ni mogla prevzeti vsega naravnega prirastka. Povišanje brezposelnosti pa je povzročilo zlasti katastrofalno nazadovanje produkcije v lesni industriji.

Nikakor ni bilo mogoče doseči, da bi želje o uvedbi načrtnega gospodarstva postale kaj več kot želje.

Naša zunanja trgovina je bila v primeri z l. 1934. aktivnejša in se je naš aktivni saldo povečal za 25 na 330 milijonov Din. Aktivni saldo se je povečal zaradi povečanega izvoza, dočim je uvoz nazadoval. Izvozili smo več predvsem surovin in polfabrikatov in žive živine, nazadovali pa pri izvozu končnih izdelkov ter plemenitih kovin. Naš aktivni trgovinski saldo se je zvišal napram Nemčiji in Italiji, zmanjšal pa napram Avstriji in Češkoslovaški.

Vpisale so se naslednje zadrage: »Sloga«, gospodarska in podporni zadruga slovenskih kmetov in delavcev v Ljubljani, Gradbeni zadruga »Krekov dom« na Kodeljevem v Ljubljani in Stanovanjska organizacija v Ljubljani.

Politične vesti

V soboto popoldne je bila nad štiri ure trajajoča seja kronskega sveta v Sofiji, na kateri se je predvsem razpravljalo o obnovi parlamentarnega režima. Splošno se sodi, da bo na Jurjev dan obnovljena starotrnovska ustava. Verjetno je, da so se na seji kronskega sveta razpravljala tudi važna zunanje-politična vprašanja in da bo obnovljen parlamentarni režim predvsem zato, da se poudari enotnost bolgarskega naroda glede nekaterih njegovih zunanje-političnih zahtev.

Bolgarska vlada je pristala na to, da se ustreže turški zahtevi glede revizije lozanske pogodbe.

Nova grška vlada Metaxasa je podala v grškem parlamentu svojo deklaracijo. Glede zunanje politike poudarja deklaracija, da bo Grčija ostala zvesta ideji Balkanske zveze, ki pomeni izredno jamstvo za mir. Glede notranje politike je izjavil, da more z zadovoljstvom ugotoviti, da se vojska ne meša več v politično življenje. Nadalje je napovedal ministrski predsednik velika javna dela, da se pomaga delavstvu.

Italijanska vlada še ni sklepala o turški zahtevi, da se revidira lozanska pogodba in dovoli Turčiji utrditev Dardanel.

Glavni tajnik turškega zunanje-ga ministrstva Numan je prišel v Bukarešto, kjer je imel daljšo konferenco s Titulescom. Čeprav se ni izdalo nobenega poročila o njunem sestanku, je vendar gotovo, da sta govorila predvsem o remilitarizaciji Dardanel.

Francoske nedeljske parlamentarne volitve so potekle v popolnem redu. Udeležba je bila nenavadno velika, zlasti v Parizu, kjer je volilo do 90% vseh volilcev. Ker je bilo silno veliko število kandidatov, bodo odločile šele nedeljske ožje volitve. Po prvih rezultatih je ostalo posestno stanje strank v glavnem neizpremenjeno, vendar pa bosta skrajna levica in desnica izšle iz volilnega boja okrepljeni.

Za dve tretjini mandatov bo padla odločitev šele v nedeljo, na dan ožjih volitev. Glavni dobilek od nedeljskih volitev imajo komunisti, ki so število svojih glasov podvojili in dobili poldrug milijon glasov. Voditelji levičarskih strank se trudijo, da bi dosegli za ožje volitve skupen nastop vseh levičarjev, da bi bila nova vlada izrazito levičarska.

Italijanska vojska je dosegla že južno in zapadne dele Canskega jezera. S tem je vse področje Canskega jezera v rokah Italijanov, ki se, kakor je izjavil Starace, komandant milicnikov, ki tu prodirajo, nikakor ne nameravajo umakniti iz te pokrajine in tudi ne Angležem.

Poraz Etiopcev in padec Desie je povzročilo izdajstvo nekaterih roparskih plemen, ki so plačana in oborožena od Italijanov, napadla etiopsko vojsko, ko je bila v borbi z italijansko, od zadaj. Tako pripovedujejo etiopski vojaki, ki so se čisto izmučeni in ranjeni vrnili proti Adis Abebi.

3000 motornih vozil in 10.000 askarov prodira proti Adis Abebi, dočim 30.000 delavcev popravlja pota. Italijansko poročilo navaja nove zmage italijanske vojske na južni fronti, vendar pa Sasabaneh še niso padle. Na južni fronti so Etiopci sestrelili 4 letala.

Italijani so poročali, da so Italijanske čete že zavzele dobro utrjeno mesto Sasabaneh. Kakor pa se sedaj poroča, je bila ta vest prezgodnja, ker so Sasabaneh še v rokah Etiopcev.

V egiptiških nacionalističnih krogih se širi vest, da je ponudila Italija Egiptu nenapadni pakt. Egiptski nacionalisti so sprejeli vest ugodno, ker je po njih mnenju v tem primeru vsaka angleška posadka v Egiptu odveč.

General Göring pride v kratkem v Budapešto na lov in bo gost Gembeša. Istočasno je povabljen na lov tudi bivši avstrijski podkanclerar major Fey.

Knez Starhemberg, ki se je zopet po dolgem času oglašil, je imel v Hornu govor, v katerem je dejal, da ni niti misliti na to, da bi hajmverovci pristali na svojo razorožitev, ker bodo oni še v bodoče oborožena zaščita sedanjega režima v Avstriji. Tako je knez Starhemberg brez ovinkov povedal sušniku, da hoče Heimwehr tudi po uvedbi vojaške dolžnosti ohraniti svoj gospodujoči položaj v Avstriji.

V Španiji se neredi nadaljujejo, čeprav vlada še naprej obsedeno stanje. V sejni dvorani mestnega sveta v Argandi je eksplodiral pekleni stroj in je bil en član mestnega sveta na mestu mrtev, štirje pa nevarno ranjeni. Poboji med desničarji in levičarji so na dnevnem redu. Tudi več atentatov na policiste je bilo izvršenih.

Denarstvo

Poštna hranilnica v marcu

Hranilne vloge so se pri Poštni hranilnici v marcu zopet povečale, in sicer za 10'4 milijona Din na 886'2 milijona. Skupno so se dvignile vloge od začetka leta od 850'7 na 886'2 milijona Din koncem marca, število vlagateljev pa se je v tem času dvignilo od 360.324 na 373.808.

Saldo na čekovnih računih se je v marcu znatno dvignil, da je skoraj dosegel stanje pred razpisom blagajniških bonov. Ni pa še popolnoma dosegel prejšnjega stanja. Tako je znašal saldo koncem leta 1935. 1189'4, koncem februarja 1050, koncem marca pa 1178'4 milijona Din.

Zanimiv je pregled salda čekovnih računov pri posameznih podružnicah Poštne hranilnice. — V milijonih Din je znašal pri podružnicah:

	31. 12. 1935	29. 2. 1936	31. 3. 1936
Beograd	520'7	477'8	498'8
Zagreb	326'8	269'7	329'4
Ljubljana	196'4	167'5	177'3
Skoplje	43'3	40'9	47'7

Stagnacija na beograjski borzi

Po nedeljskih poročilih beograjskih listov je ostal položaj na beograjski efektni borzi v preteklem letu neizpremenjen. Še vedno se občuti neka stagnacija in je bilo zato le malo zaključkov, pa čeprav je javna roka v malem intenzivirala. Sklenjena je bila terminska kupčija za 100 kosov vojne škode po tečaju 356.

Vojna škoda je nekoliko popustila, ko tudi visokovredne begunške obveznice. Od tujih papirjev se je kupčevalo le v stabilizacijskem posojilu in sicer po teč. 81. Po Seligmanu se je povpraševalo po tečaju 82, toda po tem tečaju ni bilo ponudbe. Tudi v Blairih ni bilo zaključkov. Ponudba je bila po 82'5, oz. po 72'50 za 7% Blair, povpraševanje pa za 1 točko nižje. V papirjih je bilo le malo povpraševanja, nekaj delnic Nar. banke je bilo prodanih po tečaju 6350, to je za 20 Din manj kot prejšnji teden. Zelo čvrste so bile delnice Beograjske akcije, po katerih se je povpraševalo tudi po tečaju 5250 Din.

Promet je skupno znašal le štiri milijone dinarjev.

Na devizni borzi se je dvignil Madrid na 680, dočim so ostali London, Pešta in Solun neizpremenjeni. Berlin je popustil od 1394'86 v začetku tedna na 1394'75. Dunaj se je najprej dvignil od 908'15 na 917'08 in dne 22. 4. na 919'76, dne 23. 4. pa padel na 915'98.

Promet je znašal 18'3 milijona dinarjev, in sicer je znašal v markah 6'4, v šilingih 5'8, pengih 2'4, funtih 2'2, šv. frankih 0'5, drahmah 0'6 in dolarjih 0'2 milijona Din.

Jadransko-Podunavska banka v Beogradu je zvišala delniško glavnico od 11 na 24 milijonov Din. Njena tuja sredstva so se zmanjšala od 122 na 100'5 milijona Din (zaradi vpisa nove glavnice), gotovina se je dvignila od 2'6 na 3'3, efekti od 24'1 na 26'8, dočim so padle menice od 62 na 50 milijonov Din. Čisti dobiček banke znaša pri donosu 7'17 0'12 milijona dinarjev, lani 0'07 milijona Din.

15 milijonov Din zavarovalnice bo letno plačevala družba Comard White Line za parnik »Queen Mary«, ki je veljal 1.200 milijonov dinarjev.

Hranilne vloge so pri petih največjih praških bankah v letošnjem I. četrtletju močno narasle, in sicer (v milijonih Kč): pri Živnostenski banki od 2401 na 2437, pri Anglo-Prago od 1035 na 1061, pri Česko-Union od 1299 na 1318, Eskomptni od 966 na 988 in pri Legio banki od 490 na 503.

Maroška banka izkazuje za preteklo leto čisti dobiček v višini 10,8 milijona frankov. Banka bo izplačala od vsake delnice 160 frankov dividende.

Uredba o Feniksu

Izjava trgovinskega ministra

Trgovinski minister dr. Vrbančič je ob priliki izdaje uredbe o začasni ustavitvi nekaterih pravic zavarovancev pri Feniksu izdal to sporočilo:

Ob priliki dogodkov v zadnjih tednih pri dunajski centrali avstrijske družbe za zavarovanje »Phoenix« in v zvezi z odredbami in zakoni, izdanimi o tem vprašanju po avstrijski vladi, je odredilo ministrstvo za trgovino in industrijo posebno komisijo strokovnjakov, ki je pregledala knjige jugoslovanskega ravnateljstva te družbe in ves material pri dunajski centrali, ki se nanaša na jugoslovanski posel. V prvi vrsti je določen obseg življenjskega zavarovanja v naši državi, višina premijskih rezerv in način njihove naložbe.

Na podlagi poročila, ki ga je predložila omenjena komisija strokovnjakov, je bil formuliran protest, ki bo poslan avstrijski vladi proti načinu rešitve tega vprašanja, pri kateri se ni — poleg drugega — upoštevala odgovornost družbine centrale in jamstvo njenega premoženja za vse obveznosti Phoenixovih podružnic. Razen tega je v protestu opozorjeno na pomanjkljivosti nadzorstva pristojne avstrijske oblasti nad poslovanjem omenjene družbe.

Istočasno se je konstatiral pri več zavarovalnih družbah interes za prevzem jugoslovanskega portfelja družbe Feniks. Pogajanja v tej smeri so že v teku ter se vodijo v nameri in na način, da bi bili interesi naših zavarovancev po možnosti čim bolj zavarovani in nekršeni.

Da bi se mogla voditi ta pogajanja brez ovir, da bi se mogli pregledati ter temeljito proučiti in preveriti vsi zbrani podatki, ki pri oceni jugoslovanskega portfelja prihajajo v poštev, je ministrski svet na predlog ministra za trgovino in industrijo izdal uredbo z zakonsko močjo, s katero se za tri mesece ustavlja možnost odkupa in posojila na podlagi Feniksovih polic ko tudi možnost podvzema korakov za izvršbo ali zavarovanje proti ravnateljstvu za Jugoslavijo omenjene družbe ter otvoritve konkurza nad njegovim premoženjem. To pa ne velja za druge pravice zavarovancev, ki izhajajo iz pogodbe o zavarovanju. Jugoslovanska podružnica te družbe bo torej še nadalje izplačevala police, ki jih je izdala, zavarovane rente in škode (za primer smrti, doživljenja itd.). Ne gre torej za ustavitve plačil, temveč samo za ustavitve izvrševanja posebnih pravic (odkup, posojila), ki jih predvidevajo pogodbe o zavarovanju. Poleg tega je s to uredbo prepovedano, da bi se zlasti upniki družbine centrale na Dunaju ali drugih podružnic skušali plačati iz premoženja jugoslovanske podružnice.

Družbi sami je minister za trgovino in industrijo imenoval svojega komisarja, da čim strožje kontrolira poslovanje družbe. Istočasno so storjeni potrebni koraki, da se občutno znižajo režijski stroški.

Besedilo uredbe

Podpisana in razglašena uredba se glasi:

Na podlagi § 98. finančnega zakona za l. 1936/37 in na predlog ministra za trgovino in industrijo je predpisal ministrski svet uredbo o začasni ustavitvi neklih pravic zavarovancev družbe za zavarovanje na smrt Feniks — ravnateljstvo za Jugoslavijo.

Čl. 1. — Za čas treh mesecev, ko stopi ta uredba v veljavo, se ustavlja pravica zavarovancev na odkup ali posojilo na police življenjskega zavarovanja, ki jih je izdala družba Feniks, ravnateljstvo za kraljevino Jugoslavijo v Beogradu. To velja tudi za vse primere, ko so zavarovanci pred uveljavljanjem te uredbe zahtevali od družbe odkup ali posojilo.

Čl. 2. — Za dobo trajanja te uredbe upniki ne morejo podvzeti nobenih korakov za izvršbo ali zavarovanja proti ravnateljstvu za kraljevino Jugoslavijo te družbe niti nad njegovim premoženjem razglasiti konkurza, razen če izvirajo njih pravice iz pogodbe o zavarovanju, sklenjene po tem ravnateljstvu, in sicer v kolikor niso te pravice ustavljene s predpisi prejšnjega člena.

Čl. 3. — Za časa trajanja te uredbe zavarovalne družbe v kraljevini Jugoslaviji ne morejo prevzeti v nobeni obliki zavarovalnih polic, izdanih od ravnateljstva te družbe za kraljevino Jugoslavijo.

Kdor postopa v nasprotju s tem členom, se kaznuje po § 23. zakona o pobijanju nelegalne konkurence.

Čl. 4. — Minister za trgovino in industrijo more imenovati svojega komisarja tej družbi. Dolžnosti in pravice komisarja določi minister za trgovino in industrijo s svojim odlokom.

Čl. 5. — Ta uredba stopi v veljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«.

ljavo z dnem njene objave v »Službenih novinah«.

Kdo bo prevzel jugoslovanski Feniks

V glavnem obstojita dve verziji o tem vprašanju. Po prvi naj bi prevzela vsa aktiva in pasiva jugoslovanskega Feniksa tržaška zavarovalnica »Assicurazioni Generali«. Ker pa je ta zavarovalnica že itak v Jugoslaviji najmočnejša, bi s prevzemom Feniksa dobila v naši državi naravnost dominanten položaj. Zato se predlaga, da bi se ustanovila posebna domača zavarovalnica iz obstoječih zavarovalnic, ki bi skupno z državo prevzela jugoslovanski Feniks. S tem bi se obenem rešilo še drugo važno vprašanje, da bi se ustanovil jugoslovanski zavod za pozavarovanje.

Kako velike so izgube jugoslovanske podružnice

O tem so si vesti popolnoma nasprotni. Po nekih vestih bi morala znašati premijska rezerva okoli 220 milijonov Din, a znaša samo 110 milijonov Din, da manjka 110 milijonov. Po drugih vestih pa je kritje mnogo manjše in znaša samo 50 milijonov. Vse hiše Feniksa v Jugoslaviji, 4 po številu, so vredne največ 4 milijone, čeprav so navedene v bilanci za dvakrat višje.

Vsekakor pa se bo v teh treh mesecih, ko velja nova uredba, stanje razčistilo, da bodo jugoslovanski zavarovanci vedeli, pri čem da so.

inž. I. Tornago, poobl. inženir:

Pereči nedostatki požarnega zavarovanja

Njih vzroki

Leta 1929. sem priobčil članek, v katerem sem poskušal na kratko orisati, da požarno zavarovanje dandanes ne spolnjuje več svoje velevažne vloge v oni meri, kakor bi bilo želeli. Navedel sem kot glavne okolnosti neznanje zakonitih določb o požarnem zavarovanju, dalje štedljivost na nepravem mestu, kar dovede do zloglasnih »podzavarovanj« in končno tako imenovana »nadzavarovanja«, ki so čisto povzročena po prizadevanju zavarovalnih akviziterjev po čim večjih premijah, odn. provizijah.

Navedene hibe se opazujejo pri pretežni večini vseh zavarovalnih poslov ter so v sedanjih dobi trajne gospodarske depresije še bolj aktualne kakor v letu 1929, ko sem spisal omenjeni članek. — Zlasti se je povečalo število podzavarovanj, toda ne več toliko radi napadne štedljivosti, marveč zbog pomanjkanja sredstev. Nadzavarovanja pa so nastala sama po sebi zbog padanja cen, dočim so primeri zlonamerne nadzavarovanja zelo redki.

Glavne vzroke sedanjih hib bi bilo iskati v naslednjih okolnostih, in sicer:

1. v zakonu samem;

2. v pasivnosti zavarovancev, ki se kaže v neizkoriščanju onih zakonskih določb, ki so njim v prid in ki niso prisilnega značaja ter

3. v pasivnosti zavarovalnih družb, katerim je neizkoriščanje dispozitivnih norm zakona po volji.

Naš zakon o zavarovalni pogodbi iz leta 1917., velja na področju dravske banovine in Dalmacije in nudi na eni strani nekaj sredstev za odpravo teh hib, na drugi strani jih pa sam celo povzroča. Zakon izvira iz razmeroma moderne dobe, izhaja pa kljub temu iz temeljnega stališča, ki se danes ne more več zagovarjati. Po običnem državljanškem zakoniku spadajo

namreč zavarovalni posli v vrsto »tveganih pogodb« (pogodbe na srečo) in temu osnovnemu nazoru sledi tudi zakon o zav. pogodb. Radi tega je tudi večina njegovih določb prilagoden temu pravemu pojmu, kar v številnih primerih povzroča, da se zavarovane napram zavarovalni družbi ne nahaja v položaju popolnoma enakopravne stranke, marveč skoraj v vlogi podrejenosti.

Res je, da predstavlja zavarovanje v svojem bistvu tvegano pogodbo in da mnogo njenega efekta zavisi od sreče, oziroma nesreče. Toda tveganost je večinoma samo na strani zavarovanca, torej baš onega, v svoji množici večinoma siromašnega človeka, ki si želi z zavarovanjem zaščititi svojo boro imovino. Na strani zavarovalnih družb se dandanes o tveganosti pogodbene osnove v pravem smislu besede prav za prav ne more več govoriti, ker za nje slone posli na strogo matematičnem temelju. Po nadstoletni praksi so možnosti nastopa zavarovalnih primerov natančno izračunane in temu primerno so, zopet matematično določene protidajatve zavarovancev, namreč premije. Kar se pa z matematičnimi računi obvladati ne da, to je itak vse izločeno iz zavarovanja, kakor primeri višje sile, potresi, pusti in slično. Ne bi smelo biti, da se ustanavlja tveganost pogodb zgolj na navideznem mesorazmerju med dajatvijo porednega zavarovanja in eventualni protidajitvi zavarovatelja, t. j. poravnavi naključne škode. Upoštevati je namreč mnoštvo zavarovancev, ki plačujejo premije in ki s svojim velikim številom ustvarijo matematično dognano netveganost.

Kako priti do velikega števila zavarovancev, je pač stvar trgovske kulance zavarovateljev, sicer bi bilo treba uživati zaščito tvegane pogodbe vsem velepodjetjem, ki svojo rentabilnost izračunajo

in pričakujejo zgolj le od množice odjemalcev, nikakor pa ne od enega samega kupca ali naročnika.

Poleg časa neprimerne načela tveganosti povzročajo tudi §§ 48—52 zak. o zav. pog. precej zmede, ako niso ti paragrafi celo neposredni vzrok onih nevspešnosti, katere bi bilo odpraviti.

V § 48 določa namreč zakon kot osnovno pravilo, da je pri zavarovanju zoper škodo zavarovatelj (zav. družba) dolžan nadoknaditi imovinsko škodo povzročeno po zavarovalnem slučaju, in sicer v okviru tozadevne pogodbe. Ta povračilna dolžnost je, v smislu § 49 omejena na zgoraj z »zavarovalno vsoto«, t. j. onim zneskom, ki ga določa pogodba in ki služi za podlago odmerjenja premije.

§§ 50—52 pa vpletajo še pojem »zavarovalne vrednosti«, t. j. stvarne vrednosti zavarovanega predmeta, ki jo ima ob času nastopa zavarovalnega primera ter določajo:

a) v svojem 1. odstavku, da zavarovalnica ni dolžna nadoknaditi zavarovaneu več ko stvarno škodo, dasi je zavarovana vsota (torej pogodbeno) presegala zavarovano (stvarno) vrednost v trenutku nastopa zavarovanega primera. To je primer nadzavarovanja;

b) v 2. odstavku pa ugotavlja: »Ako je zavarovana vsota nižja od zavarovane vrednosti, jamči zavarovatelj le v razmerju zavarovane vsote napram vrednosti.« To je primer podzavarovanja.

S tem §-om potisne zakon zavarovanja vidno v vlogo neenakopravnega pogodbenika. Določba pod a) je namreč prisilnega značaja, to znači, da jo strankina pogodbeno volja ne more spremeniti. Le-ta ponavlja sicer samo to, kar je že določeno v §-u 49, namreč, da zavarovatelj jamči le do višine pogodbene zavarovane vsote, kar je v svojem bistvu pravilno. Kljub temu pa je baš v tej določbi skrita silna krivica za zavarovanca. Pravilno in pravično bi bilo, da zavarovalnica vrne zavarovaneu razliko v premiji, ki jo je plačal po nepotrebnem za višjo pogodbeno zavarovano vsoto. To bi tudi ustrezalo splošnemu načelu o nedovoljenosti neupravičene obogatitve, katero načelo je še posebej poudarjeno v čl. 21. uredbe o požarnem zavarovanju in ki izrečno naglašja, da zavarovanje ne sme služiti v obogatitev. Kar velja za zavarovanca, pa more biti obvezno tudi za zavarovatelja, sicer nastanejo neenakopravni pogodbeniki.

(Dalje prihodnjic)

Statistika konkurzov in prisilnih poravn

Društvo industrijev in veletrgovcev v Ljubljani objavlja za marec naslednjo statistiko (številke v oklepaju se nanašajo na isto dobo preteklega leta):

Otvorjeni konkurzi: v Dravski banovini 1 (4), v Savski 4 (13), v Vrbaski — (—), v Primorski 2 (4), v Drinski 1 (—), v Zetski — (1), v Dunavski 6 (1), v Moravski — (2), v Vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo 1 (2).

Razglašene prisilne poravnave izven konkurza: v Dravski banovini 9 (6), v Savski 5 (6), v Vrbaski 2 (—), v Primorski — (3), v Drinski 1 (1), v Zetski — (—), v Dunavski 1 (1), v Moravski 1 (—), v Vardarski — (—), Beograd, Zemun, Pančevo — (3).

Končana konkurzna postopanja: v Dravski banovini 4 (4), v Savski 1 (5), v Vrbaski 1 (—), v Primorski — (2), v Drinski 2 (5), v Zetski — (1), v Dunavski 4 (6), v Moravski 5 (5), v Vardarski 1 (5), Beograd, Zemun, Pančevo 13 (3).

Potrjene prisilne poravnave: v Dravski banovini 11 (4), v Savski 7 (7), v Vrbaski 1 (—), v Primorski — (1), v Drinski 2 (1), v Zetski — (—), v Dunavski 2 (1), v Moravski — (1), v Vardarski — (2). Beograd, Zemun, Pančevo 2 (1).

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8. Telefon št. 22-72.

barva, plesira in kemično snazi obleke. klobuke itd. Skrobi in svetloka srajce. ovratnike in manšete. Pere suši. monge in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Zunanja trgovina

Odbor za kontrolo uvoza se še ni sestel

Kakor poroča »Jugoslovanski kurir« se odbor za kontrolo uvoza še ni sestel, čeprav je že bil imenovan. Tudi seznam predmetov, katerih uvoz bo prepovedan, še ni izdelan. Ker pa stopi prepoved uvoza teh predmetov v veljavo šele deset dni po objavi seznama v »Službenih novinah«, ni pričakovati, da bi stopila kontrola v veljavo pred sredo maja.

Možnost odpovedi trgovinskih pogodb

»Jugoslovanski kurir« poroča, da je mogoče, da bi nekatere države odpovedale z nami sklenjene trgovinske pogodbe na podlagi klavzule o največji ugodnosti, če bi se izkazalo, da je od nas uvedena kontrola uvoza njim v škodo. Tu se misli v prvi vrsti na države, ki ne uvažajo mnogo iz Jugoslavije, katerih izvoz v Jugoslavijo pa je znaten. Te države mislijo, da bi mogle še nadalje preko tretjih držav izvažati v Jugoslavijo iste količine kot dosedaj.

O nadaljnjem razvoju naših trgovinskih odnosov pa se danes še ne more govoriti, ker se ne ve niti za rezultate, ki jih bo dala kontrola uvoza niti se še ne ve, če se ne bodo tudi pri nas uvedli uvozni kontingenti niti kako se bodo ti določevali in razdeljevali. Želeli pa je, da bi se ta vprašanja čim prej rešila, ker je nejasnost gospodarskemu življenju samo v škodo.

Klirinški promet med Švico in Jugoslavijo

Klirinški promet med Jugoslavijo in Švico izkazuje stalni saldo v korist Švice. Isti se je v zadnjem času gibal takole:

14. marca 1936 sfr. 505.368,—,
31. marca 1936 sfr. 634.191,—,
7. aprila 1936 sfr. 731.427,—.

Z ozirom na to stanje mora švicarski izvoznik čakati na izplačilo svojih klirinških terjatev povprečno 7 tednov. Jugoslovanski zvoznik pa dobi v prometu s Švico svoj denar brez vsakega zavlacenja in brez vsake tečajne izgube.

Na konferenci zastopnikov lesne industrije Gorskega Kotara in Like je bilo sklenjeno, da se ustanovi skupni prodajni urad, ki naj s sodelovanjem špada najde nova tržišča in dvigne cene. Zlasti naj bi urad organiziral prodajo lesa v

Anglijo in pa izvedel kartel za prodajo drv v Italijo, da bi se omogočila na ta način prodaja bukovih drv.

Romunija bo povečala svojo proizvodnjo kablov od 12.000 km na 50.000 km. Na ta način bo mogla Romunija popolnoma kriti svoje potrebe.

V Romuniji mora biti odslej vse blago, ki se zacinari, zavarovano za ves čas, kar je v skladiščih.

Poljska je marca meseca izvozila blaga za 83,3, uvozila pa za 80,3 milijona zlotov.

Italijanski koncern vojne industrije Ansaldo je imel kljub veliki zaposlenosti tvornice 8,9 milijona lir izgube pri delniški glavnici 150 milijonov lir. Tvornice pa so bile polno zaposlene.

Japonske tvornice so v zadnjem času Grčijo, Romunijo in Bolgarsko naravnost preplavile s svojimi izdelki. Zlasti prodajajo po dumpinških cenah žarnice, gramofone in tekstilne izdelke.

V starih in že opuščanih nemških rudnikih živega srebra so začeli zopet z obratovanjem. Baje je proizvodnja uspešna.

Naša zunanja trgovina v marcu

V prvem letošnjem tromesečju smo bili pasivni za 206 milijonov Din

Po podatkih finančnega ministrstva smo uvozili v marcu 95.189 ton blaga v skupni vrednosti 420 milijonov Din, to je za 30.607 ton in za 135,7 milijona Din več kot v marcu 1935.

Skupno pa smo v prvem letošnjem tromesečju uvozili 250.666 ton blaga v vrednosti 1.056 milijonov dinarjev, dočim smo lani v I. četrtletju uvozili le 171.576 ton v vrednosti 769,8 milijona Din. Letos smo torej uvozili 79.090 ton več blaga in izdali za uvoz 286 milijonov Din več.

Izvozili pa smo v marcu 198.685 ton blaga v skupni vrednosti 345,5 milijona Din, dočim smo izvozili v marcu 1935 288.626 ton v vrednosti 362 milijonov Din. V marcu smo izvozili torej za 89.941 ton blaga manj in prejeli od izvoza 16,5 milijona manj denarja.

V prvih letošnjih treh mesecih smo izvozili skupno 468.201 tona blaga v vrednosti 849,38 milijona Din, dočim smo v lanskem prvem tromesečju izvozili 688.217 ton blaga v skupni vrednosti 867,3 milijona Din. Naš izvoz se je torej letos zmanjšal za 220.016 ton ali po količini za 31,97%, po vrednosti pa za 17,9 milijona Din ali za 2,07%.

Naša trgovinska bilanca je bila zato v prvem tromesečju pasivna za 206,8 milijona Din, dočim je bila v lanskem prvem tromesečju aktivna za 97,8 milijona Din.

Kaj smo izvozili:

V vrednosti nad 1 milijon Din smo izvozili v marcu: koroze za 3,9, fižola za 1,45, svežega sadja za 3,0, suhih češpelj za 2,3, pekmeza za 1,3, hmelja za 1,3, tobaka v listih za 35,4, konoplje za 19,9, konj za 6,3, goveje živine za 4,6,

prešičev za 31,9, perutnine za 2,4, svežega mesa za 17,5, mesnih izdelkov za 4,8, svinjske masti za 12,8, svežih rib za 1,8, jaje za 15,3, puha perutnine za 5,3, govejih kož za 6,3, telečjih za 2,4, ovčjih za 2,5, jarčjih za 1,8 milijona Din ter kož od divjačine za 4,4 milijona Din.

Gradbenega lesa smo izvozili za 36,09, hrastovih pragov za 3,5, lesenih izdelkov za 4,3, kostanjevega ekstrakta za 1,4, hrastovega za 1,0, sode za 1,3, karbida za 3,7, cianamida za 4,2, cementa za 5,2, svinca za 1,0, surovega bakra za 45,0, drugih rud za 9,2 milijona Din.

Doma in po svetu

Zunanji ministri držav Balkanske zveze se sestanejo dne 4. maja v Beogradu, dva dni kasneje pa zunanji ministri držav Male antante.

Dosedanji ban savske banovine dr. Marko Kostrenčić je upokojen, za novega bana pa je imenovan dr. Viktor Ružić, odvetnik na Sušaku.

Italijanski poslanik na našem dvoru grof Viola, ki je bival dalj časa v Rimu, se je vrnil v Beograd.

Dve novi uredbi sta bili sprejeti na seji gospodarsko-finančnega odbora ministrov, in sicer uredba o sanaciji zveze hrvatskih kmetijskih zadrug v Zagrebu in uredba o ureditvi dolgov agrarnih kolonistov.

Reaktiviran je upokojeni sodnik

KLIŠEJE

vseh vrst po fotografijah ali risbah izvršuje najsolidnejše klišarna ST. DEU LJUBLJANA DALMATINOVA 13

V primeri z lanskim letom je zlasti nazadoval izvoz lesa.

Uvozili pa smo:

surovega bombaža za 23,7, bombažnega prediva za 41,8, tkanin za 21,3, drugega bombažnega blaga za 1,3;

ovčje volne za 19,3, ovčjega prediva za 11,0, volnenih tkanin za 28,3, drugega volnenega blaga za 1,0, surove svile za 12,4, svilenih prediv za 3,5, drugih rastlinskih vlakenj za 1,3, drugega prediva za 4,9 milijona Din.

Nepredelanega in na pol predelanega železa za 7,0, pločevine za 5,8, železnih cevi za 3,1, železnega materiala za strehe, mostne konstrukcije itd. za 4,8, drugega železnega materiala za 15,1 milijona Din.

Olja za maže 1,3, surove nafte za 7,5, domačih kož za 4,0, kože za sedlarje in čevljarje 2,3, brušenega stekla za 1,3, neoluščenega riža za 4,1, limon in pomaranč za 5,9, drugega južnega sadja za 2,5, surove kave za 6,3, premoga vseh vrst za 9,4, oljnatih plodov in rastlin. semen za 3,0, bakrenih izdelkov za 1,0, strojev in aparatov za 19,3, elektrotehničnih predmetov za 7,0, prevoznih sredstev za 22,6, izgotovljenih zdravil za 3,0, umetnih organskih barv za 7,0, porečlanastih izdelkov za 3,0, tiskovnega papirja za 3,2, cevi in pnevmatike za 1,1, skupno za 420 milijonov Din.

upravnega sodišča v Celju dr. Ivan Lokar. — Premeščen je v Banjalučko poveljnik policijske straže v Ljubljani Dragotin Gril.

Mednarodna tarfina konferenca se začne danes v Ljubljani in se udeležijo konference delegati češkoslovaških, avstrijskih, madjarskih, italijanskih in nemških železnice.

Svoječasne obdolitve poslanca Stanića zaradi afere Batignol, zaradi katere je bila naša država oškodovana za 800 milijonov Din, preiskuje sedaj v Beogradu sodnik Avramović. Zaslišan je bil dosedaj tudi Francoz Boyer, ki je bil v stikih s Stavijskim. Zaslišan pa bo tudi bivši prometni minister Radičević, ki je v skupščini svoje dni ostro nastopil proti odkritjem poslanca Stanića.

Gospodarska akcija se v zadnjem času krepko širi zlasti v Vojvodini. Poljeprivredno združenje v Banatu, ki ima 26.000 članov, se bo celotno pridružilo Gospodarski akciji.

Sovjetska vlada je sklenila, da zgradi na otoku Sahalinu veliko pristanišče in ladjedelnico.

V Hondurasu je izbruhnila revolucija. Uporniki so zmagoviti in korakajo proti prestolnici.

Francoska vlada je podarila Jugoslaviji avtomobil, v katerem je bil ubit blagopokojni naš kralj. Avtomobil so že prepeljali v Split, od koder ga prepeljejo v beograjski vojni muzej.

Prva mehanična tvornica stekla v Pančevu je dosegla lani kljub velikim odpisom 26 milijona Din (l. 1934. samo 17) čisti dobiček v višini 3'9 (l. 1934. 3'4) milijona dinarjev. Družba bo izplačala 11 odstotno dividendo in bo v ta namen uporabila 2'97 milijona Din čistega dobička. Tvornica je v tujih rokah.

Egiptski kralj Fuad je težko zbolel za vnetjem grla ter se boje, da vsak hip nastopi katastrofa.

Predsednik dr. Beneš je imel v tečaju za višje vojaške poveljnike govor, v katerem jih je zlasti opozarjal, naj se nikakor ne vznemirjajo zaradi izpostavljenega zemljepisnega položaja češkoslovaške. V tem položaju je češkoslovaška že 12 stoletij in vendar je danes močnejša kakor kdajkoli.

Bivši angleški zunanji minister sir Austin Chamberlain je po svojem bivanju na Dunaju in v Pragi prišel v Budapešto, kjer ostane dva dni. Napovedani obisk v Beogradu izostane.

Angleška liga za Zvezo narodov, ki velja kot najmočnejše društvo v Angliji, se je izjavila za poostrejši sankcij proti Italiji, ker da je boljše tvegati tudi majhno vojno, če je mogoče s tem preprečiti veliko. Liga se je izjavila tudi za zatvoritev Sueškega prekopa za italijanske ladje.

Italijani bodo po zmagovito končani vojni v Etiopiji proglasili sedanjega italijanskega kralja za etiopskega cesarja. Zaenkrat pa se vojna v Etiopiji še ni končala.

Nemška vlada je odgovorila na protest češkoslovaške vlade, ker so bili med poslanskimi kandidati na Hitlerjevi listi tudi trije češkoslo-

vaški državljani, da ni vedela, da ti kandidati še niso bili odpušteni iz češkoslovaškega državljanstva in da zato njih kandidiranje obzaruje. Nikakor pa da se ne sme videti v teh kandidaturah sovražen akt proti češkoslovaški.

Hitler je pomislil vse narodne socialiste, ki so bili obsojeni, ker so prekršili zakon v borbi za zmago narodnega socializma. Od amnestije so izvezli samo narodni socialisti, ki so zagrešili umor.

Po praških vesteh niso nemški smrtni žarki, s katerimi se delajo sedaj v Nemčiji poskusi nič drugega, ko kratki valovi, s katerimi je mogoče ustaviti tudi iz daljave delovanje motorjev na letalih.

V Ujpesti, največjem predmestju Budapešte, so dosegle pri občinskih volitvah združene opozicijske stranke visoko zmago.

VI. gospodinjstvo-gospodarska razstava Zveze gospodinj

na pomladanskem velesejmu v paviljonu »K« bo v naslovu »Sodobna gospodinja« prikazala dolžnosti in skrbi naše gospodinje. Gospodinja delokrog je med vsemi najbolj obsežen, saj predstavlja konsumenta, ki naj prisluženi denar obrača v prid svoji rodbini, v prid domačemu obrtu in industriji, domači trgovini in v prid našemu delavstvu.

Prireditve je dopolnilo lanske modne revije, ki je pokazala pot vsem nadaljnjim modnim revijam in dala pobudo našemu domačemu obrtu, ki je spoznal, da se je treba do kupca potruditi in mu pokazati svoje znanja. Že samo s tem moralnim uspehom je lahko zadovoljna Zveza gospodinj. Letošnji hiti na začetni poti dalje. Letošnji program bo posvetil vsakemu opravilu in dolžnosti gospodinje posebno pozornost. Razstava »Sodobne gospodinje« bo spremljana s poljudnimi razlagami naših najboljših strokovnjakov. Zveza gospodinj vabi obrtnike in trgovce k sodelovanju.

»Službeni list«

kr. banske uprave Dravske banovine z dne 18. aprila objavlja: Uredbo o izpremembah in dopolnitvah invalidskega zakona — Uredbo o izločitvi obč. Strigove iz območja sreskega sodišča v Čakovcu in o pripojitvi k območju sreskega sodišča v Ljutomeru — Navodila o izvrševanju uredbe o ureditvi gozdne proizvodnje in ukrepah za sanacijo lesnega gospodarstva — Uredbo o uporabi ljudskega dela pri občinskih namesto pri banovinskih cestah — Izpremembe in dopolnitve v pravilniku o dokladi za terensko delo — Odkup osebnega dela — Izpremembe norm za obtežbe pri graditeljstvu — Popravek v pravilniku k izpremembam zakona o neposrednih davkih — Telefonski promet, nove takse med Jugoslavijo in Grčijo — Objave banske uprave o pobiranju občinskih davščin.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 29. aprila. 12.00: Peštra vrsta priljubljenih točk (plošče) — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Magistrov šramel kvartet — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 18.00: Otroška ura: Pravljice. Govori ga. Šaričeva — 18.40: Smernice društva za otrokovo varstvo (Vojko Jagodič) — 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 19.30: Nacionalna ura: Stari Zagreb (Andreo Djurski) — 20.00: Prenos opere iz Ljubljane. Četrtek, dne 30. aprila. 12.00: Naša pesem, naša glasba (plošče) — 12.45: Vremenska napoved, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Baletna godba (plošče) — 14.00: Vremensko poročilo, borzni tečaji — 18.00: Lahka glasba (Radijski orkester) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Kolarič) — 19.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 19.30: Nacionalna ura (Savez Sokola kraljevine Jugoslavije) — 20.00: Večer romantične glasbe: Schubert—Chopin — 22.00: Čas, vremenska napoved, poročila — 22.15: Narodne pesmi (Fantje na vasi).



VELETRGOVINA
A. ŠARABON
V LJUBLJANI

priporoča špecerijsko blago, več vrst žganja, moko ter
deželne pridelke, kakor tudi raznovrstno rudninsko vodo

Lastna pražarna za kavo in mlino
za dišave z električnim obratom

Telefon št. 2666 Ceniki na razpolago!



Uprava Združenja trgovcev za srez Ljubljana - okolica
sporoča, da je umrl član nadzornega odbora, gospod

Joško Šušteršič

veletrgovec, posestnik itd. v Seničici pri Medvodah

Pogreb bo v torek dne 28. t. m. ob 1/2 5. uri pop. iz hiše
žalosti v Seničici št. 1 na farno pokopališče v Preski pri Medvodah.

Blagopokojnika, ki je bil delaven za napredek trgovskega
stanu, ohranimo v častnem spominu.

UPRAVA

Ljubljana, dne 27. aprila 1936.